

บทบาทความเป็นครูของเจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่
THE ROLE IN TEACHING OF CHAO SUNTORN NA CHIANGMAI

Received: 25 January 2022

Revised: 5 April 2022

Accepted: 8 July 2022

ทศพร จันทรเลิศ^{1*}

Thodsaphon Chanlerd

บทคัดย่อ

เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ เกิดและเติบโตในตระกูลเจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ จึงมีโอกาสศึกษาดนตรีไทย ตั้งแต่ในช่วงแรกที่พระราชชายาเจ้าดารารัศมี โปรดฯ ให้นำดนตรีมาเผยแพร่ เมื่อถวายตัวเป็นมหาดเล็กในพระราชชายาเจ้าดารารัศมี จึงโปรดฯ ให้เรียนดนตรีไทยในคุ้มเจ้าหลวงนครเชียงใหม่ อีกทั้งยังได้เรียนดนตรีไทย และดนตรีพื้นบ้านล้านนา กับบิดาจึงซึมซับดนตรีพื้นเมืองล้านนามาตั้งแต่วัยเด็ก จนเป็นผู้มีความสามารถโดดเด่นในการบรรเลงดนตรีพื้นบ้านล้านนาและดนตรีไทย นอกจากนั้นยังมีผลงานด้านอื่น ๆ อีกมากมาย จนได้รับรางวัล ศิลปินพื้นบ้านดีเด่น สาขาดุริยางคศิลป์ ประจำปี 2528

โรงเรียนนาฏศิลป์เชียงใหม่จึงได้เชิญเจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีพื้นบ้านล้านนา เข้ามาเป็นผู้ถ่ายทอดทักษะความรู้ให้แก่นักเรียน จึงเป็นจุดเริ่มต้นในบทบาทของความเป็นครู ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2514 เป็นต้นมา เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ เป็นครูที่มีความรักและเมตตา ช่วยเหลือเกื้อกูลลูกศิษย์เป็นอย่างมาก เป็นผู้ให้ที่ยิ่งใหญ่ ให้ทั้งความรู้และโอกาสกับลูกศิษย์ ในด้านการอบรมสั่งสอนและถ่ายทอด เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ ได้ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ลูกศิษย์อย่างเต็มกำลังความสามารถ ให้สติปัญญาแก่ลูกศิษย์อย่างไม่ปิดบังอำพราง อุทิศตนในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ลูกศิษย์อย่างไม่มีวันหยุด เป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องของการวางตัว การใช้ชีวิตและเป็นครูผู้ถ่ายทอดได้อย่างสมบูรณ์

คำสำคัญ: บทบาท/ ความเป็นครู/ เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่

¹ นักวิชาการอิสระ

*E-mail: Aonaonaonaonaon1312@gmail.com

Abstract

Chao Sunthorn Na ChiangMai was born and raised by the ruler family of ChiangMai Kingdom. Therefore, he had an opportunity to learn Thai classical music since its publicizing started by Chao Dara Rasmi. While serving her as a chamberlain, Chao Dara Rasmi gave Chao Sunthorn a chance to learn Thai music inside the royal palace. Besides, Chao Sunthorn was thought by his father to play Lanna traditional music, so he had absorbed it ever since. As a result, he became an expert at both of Thai classical and traditional music. Additionally, he created many pieces of work in other fields so that he was awarded the Great Traditional Artist (Performing Art, Music) in 1985.

Chiang Mai School of Dramatic Arts invited Chao Sunthorn Na ChiangMai, a professional in Lanna Music, to be an instructor for music students. Thus, his role of teacher had started since 1971. Chao Sunthorn Na ChiangMai was an instructor who always helped students with his love and empathy. Also, he was a great giver who offered knowledge and opportunities to his learners. In terms of guidance and teaching, Chao Sunthorn Na ChiangMai never hesitated to put his effort to students. He passed the entire knowledge to students very evidently and dedicated himself to music transmission for students constantly. He could be realized completely as a role model of good behaviors, ways to live a good life as well as knowledge transmissions.

Keywords: The role/ In teaching/ Chao Sunthorn Na ChiangMai

¹Independent Scholar

*E-mail: Aonaonaonaonaon1312@gmail.com

บทนำ

คำว่า “ครู” เป็นคำที่สูงมากเป็นผู้เปิดประตูทางวิญญาณ แล้วก็ทำให้เกิดทางวิญญาณไปสู่คุณธรรม เบื้องสูงเป็นเรื่องราวจิตใจโดยเฉพาะ มิได้หมายถึง เรื่องทางวัตถุ (พุทธทาสภิกขุ, 2529)

บทบาทหน้าที่ของครู สามารถแบ่งออกได้เป็นข้อ 1. ครู คือผู้นำทางวิญญาณทั้งแก่บุคคลและสังคม ใน 3 ประการ คือ ประการที่ 1 สอนให้รู้จักความรอดที่แท้จริง คือการดับทุกข์ ประการที่ 2 สอนให้รู้จักความสุขที่แท้จริง คือความสุข จากการทำหน้าที่ หน้าที่นั้นแยกได้ 2 ประเด็น ประเด็นแรก คือ การบริหารชีวิต ให้เป็นสุข ประเด็นที่สอง คือ การใช้ชีวิตให้เป็นประโยชน์มากที่สุดทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น 3. สอนให้รู้จักหน้าที่ที่แท้จริง คือรู้จักหน้าที่ในฐานะที่เป็นสิ่งสูงสุด รักที่จะทำหน้าที่และมีความสุขในการทำหน้าที่ ข้อ 2. ครูเป็นผู้สร้างโลก บุคคลในโลกจะดีหรือเลวก็เพราะการศึกษาและผู้ที่ให้การศึกษาก็คือครู ดังนั้นครูจึงเป็นผู้สร้างโลกในอนาคตโดยผ่านศิษย์ โลกที่พึงประสงค์อันเปรียบได้กับ 1. มนุษย์โลก คือ สร้างบุคคลที่มีจิตใจสูง 2. พรหมโลก คือ สร้างบุคคลที่ประเสริฐ รักเพื่อนมนุษย์ มีพรหมวิหาร 4 คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา และ 3. เทวโลก คือ สร้างบุคคลให้มีหิริโอตตปปะ ข้อ 3. สร้างความอยู่รอดของสังคม โดยการให้การศึกษาที่สมบูรณ์แก่ศิษย์ การศึกษาที่สมบูรณ์คือ การศึกษาที่ครบองค์ 3 ด้าน ได้แก่ 1. ให้ความรู้ทางโลก หมายถึง การเรียนหนังสือเพื่อพัฒนาสติปัญญาและการเรียนวิชาชีพ เพื่อให้สามารถอยู่รอดทางกาย 2. ให้ความรู้ทางธรรม เพื่อให้ใจอยู่รอด คือรอดพ้นจากความครอบงำของกิเลส มีความเป็นมนุษย์ คือใจสูง ใจสว่าง และใจสงบ 3. ให้รู้จักทำตนให้เป็นประโยชน์ ทั้งต่อตนเองและสังคม (พุทธทาสภิกขุ, 2529)

เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ เกิดและเจริญเติบโตมาในตระกูลเจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ จึงมีโอกาสศึกษาดนตรีไทยตั้งแต่วัยเยาว์ในช่วงแรกที่พระราชชายาเจ้าดารารัศมี โปรดฯ ให้นำดนตรีมาเผยแพร่ เมื่อถวายตัวเป็นมหาดเล็กในพระราชชายาเจ้าดารารัศมี จึงโปรดฯ ให้เจ้าสุนทรเรียนดนตรีไทยในคุ้มหลวง โดยเรียนเครื่องสายไทยกับครูช่อ สุนทรวาทิน ครูรอด อักษรทับ ครูชั้น อักษรทับ อีกทั้งยังได้เรียนดนตรีไทยและดนตรีพื้นบ้านล้านนากับบิดาจึงซึมซับดนตรีพื้นเมืองล้านนามาตั้งแต่วัยเด็ก จนเป็นผู้มีความสามารถโดดเด่นในการบรรเลงดนตรีพื้นบ้านล้านนาและดนตรีไทย (ทศพร จันทรเลิศ, 2564)

นอกจากนี้ยังมีฝีมือในการสร้างเครื่องดนตรี ซึ่งเจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ ได้พัฒนาการสร้างเครื่องดนตรีสะล้อและซิง อีกทั้งยังสร้างสะล้อสามสายและนำลูกบิดกิตารมาใช้กับซิง เพื่อแก้ไขปัญหาระดับของเสียงที่ลดลงระหว่างการบรรเลง และนำกลวิธีการบรรเลงของดนตรีไทยมาพัฒนาวิธีการบรรเลงและการประสมวงสะล้อ ซิง จนมีมาตรฐาน ใช้เป็นแบบแผนที่ได้รับการยอมรับและแพร่หลายในวงกว้าง รวมทั้งยังประพันธ์เพลง เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ ได้รับรางวัล ศิลปินพื้นบ้านดีเด่น สาขาดุริยางคศิลป์ ประจำปี 2528 (ทศพร จันทรเลิศ, 2564)

เมื่อปี พ.ศ. 2514 โรงเรียนนาฏศิลป์เชียงใหม่ได้เชิญเจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านมาเป็นครูผู้ถ่ายทอดทักษะความรู้ให้แก่นักเรียน เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ จึงได้ทำหน้าที่เป็นครูผู้ถ่ายทอดดนตรีพื้นเมืองล้านนาแก่ลูกศิษย์ในโรงเรียนนาฏศิลป์เชียงใหม่ เป็นที่รักและเคารพบูชาของลูกศิษย์ทั้งหลาย

เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ เป็นครูที่มีเมตตา ช่วยเหลือเกื้อกูลลูกศิษย์เป็นอย่างมาก ในด้านการอบรมสั่งสอนและถ่ายทอด เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ ได้ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ลูกศิษย์อย่างเต็มกำลังความสามารถ ให้สติปัญญาแก่ลูกศิษย์อย่างไม่ปิดบังอำพราง อุทิศตนในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ลูกศิษย์ อีกทั้งเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องของการวางตัว การใช้ชีวิต ผู้เขียนจึงเห็นว่า เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่เป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อดนตรีพื้นบ้านล้านนาเป็นอย่างมาก ควรที่จะศึกษา ค้นคว้า บทบาทต่าง ๆ ของเจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ และเผยแพร่ เพื่อให้เป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจ

เนื้อเรื่อง

เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ เกิดเมื่อวันที่ 26 เมษายน พ.ศ. 2461 เกิดในตระกูล ณ เชียงใหม่ โดยเจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่เป็นหลานในเจ้าราชบุตร คำตื้อที่สืบเชื้อสายมาจากเจ้าอุปราช บุญทวงศ์ เจ้าราชวงศ์มหาพรหมคำคง และเจ้าหลวงเศรษฐีคำฝั้น เจ้าหลวงนครเชียงใหม่ องค์ที่ 3 เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ บุตรคนโตของเจ้าสิงห์ทนต์ ณ เชียงใหม่ และแม่บุญนำ ณ เชียงใหม่ มีน้องร่วมกันหนึ่งคน คือ เจ้าภิญโญ ณ เชียงใหม่ (พูนพิศ อมาตยกุล, 2530)

เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ มีความสนใจในดนตรีมาตั้งแต่เยาว์วัย โดยเริ่มเรียนดนตรีพื้นเมืองล้านนาและดนตรีไทยกับเจ้าสิงห์ทนต์ ณ เชียงใหม่ ผู้เป็นบิดา โดยเริ่มเรียนปี่จุม สะล้อ ซึงและขลุ่ยเพียงออ ด้วยความสนใจในดนตรีพื้นเมืองล้านนาและดนตรีไทย จึงทำให้เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ สามารถบรรเลงดนตรีร่วมกับวงของผู้ใหญ่ได้ดี ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2470 เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ อายุ 9 ปี ได้ถวายตัวเป็นมหาดเล็กในพระราชชายาเจ้าดารารัศมีและโปรดฯ ให้เรียนดนตรีไทยในคุ้มหลวง และเมื่อปี พ.ศ. 2472 อายุได้ 12 ปี จึงได้เป็นฝากตัวเป็นศิษย์ของครูช่อสุนทรวาทิน ซึ่งสอนดนตรีไทยที่คุ้มหลวงเจ้าแก้วนรวิชัย (พูนพิศ อมาตยกุล, 2530)

นอกจากนั้นยังมีฝีมือในการสร้างเครื่องดนตรี ซึ่งเจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ ได้พัฒนาการสร้างเครื่องดนตรีสะล้อและซึง ให้มีขนาดและระดับเสียงต่าง ๆ กัน อีกทั้งสร้างสะล้อสามสายและนำลูกบิดกีตาร์มาใช้กับซึง เพื่อแก้ไขปัญหาระดับของเสียงที่ลดลงระหว่างการบรรเลง และนำกลวิธีการบรรเลงของดนตรีไทยมาพัฒนาใช้กับวิธีการบรรเลงและการประสมวงสะล้อ ซึง จนมีมาตรฐานเป็นแบบแผนที่ได้รับการยอมรับและแพร่หลายในวงกว้าง นอกจากนั้นยังริเริ่มการบรรเลงเพลงไทยสำเนียงลาวด้วยวงสะล้อ ซึง ริเริ่มวงสะล้อ ซึง ผสมซิมและซิมเหล็ก รวมทั้งยังประพันธ์เพลง เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ ได้รับรางวัลศิลปินพื้นบ้านดีเด่น สาขาดุริยางคศิลป์ ประจำปี 2528 (ทศพร จันทรเลิศ, 2564)

กรมศิลปากรได้อนุมัติจัดตั้งโรงเรียนนาฏศิลป์เชียงใหม่ (ปัจจุบันคือ วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่) ขึ้นในปี พ.ศ. 2514 นับเป็นโรงเรียนนาฏศิลป์ในส่วนภูมิภาคแห่งแรก และนำเอาศิลปพื้นบ้านของล้านนา สอดแทรกเข้าไปในการเรียนการสอนในระยะแรก ต่อมาจึงจัดทำเป็นหลักสูตรวิชาศิลปพื้นบ้านล้านนา (วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่, 2534)

โรงเรียนนาฏศิลป์เชียงใหม่ได้เชิญผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน มาเป็นผู้ถ่ายทอดทักษะความรู้ให้แก่นักเรียน ทั้งหมด 3 คน คือ 1. นางสมพันธ์ โชตนา (ศิลปินแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2542) ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์พื้นบ้าน 2. เจ้าเครือแก้ว ณ เชียงใหม่ (ศิลปินแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2541) ผู้เชี่ยวชาญด้านขับร้องเพลงพื้นบ้าน 3. เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีพื้นบ้าน ซึ่งทั้ง 3 ท่าน เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ โดยได้รับการถ่ายทอดความรู้มาจากคุ้มหลวงของเจ้าหลวงนครเชียงใหม่ในอุปถัมภ์ของพระราชชายาเจ้าดารารัศมีและเจ้าบัวทิพย์ ณ เชียงใหม่ (เจ้าสุรีย์ ณ เชียงใหม่, สัมภาษณ์, 12 ตุลาคม 2562)

ภาพที่ 1 เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่
ที่มาภาพ: เจ้าสุริย์ ณ เชียงใหม่

เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ เป็นบุคคลสำคัญของดนตรีพื้นบ้านล้านนา เป็นผู้วางรากฐานของดนตรีพื้นบ้านล้านนาในปัจจุบัน เมื่อเจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ ได้เข้ามาเป็นผู้เชี่ยวชาญในโรงเรียนนาฏศิลป์เชียงใหม่ จึงได้นำเอาดนตรีพื้นบ้านล้านนา ซึ่งแต่เดิมเป็นวัฒนธรรมความบันเทิงของคนในพื้นที่ล้านนา ไม่มีแบบแผนใดๆ มาจัดระเบียบวิธี ทั้งการบรรเลง เพลงที่ใช้บรรเลง รูปแบบวงดนตรี สำหรับใช้เป็นแบบแผนในระบบการศึกษาและเผยแพร่สู่ภายนอก

เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ มีบทบาทของการเป็นครู ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2514 เป็นต้นมา ได้ถ่ายทอดดนตรีพื้นบ้านล้านนาแก่ลูกศิษย์หลายรุ่นด้วยกัน และลูกศิษย์ได้นำดนตรีพื้นบ้านล้านนาที่สืบทอดมาจากเจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ ถ่ายทอดต่อมาจนเป็นแบบแผนของดนตรีพื้นบ้านล้านนาที่ใช้กันจนถึงปัจจุบัน เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ ได้ปฏิบัติหน้าที่ของครูอย่างเต็มกำลังความสามารถจนวาระสุดท้ายของชีวิต เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ ป่วยด้วยโรคหลอดเลือดอักเสบเรื้อรังและโรคหอบ เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ. 2529 รวมอายุ 68 ปี

ภาพที่ 2 เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ (ใส่แว่น) กับลูกศิษย์
ที่มาภาพ: ครูจตุพร วงศ์พันธ์

บทบาทความเป็นครูของเจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่

คำว่า เชี่ยวชาญ ตามความหมายในพจนานุกรม ของราชบัณฑิตยสถาน แปลว่า สันทัดชัดเจน ชำนาญ มีความชำนาญมาก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ คือ 1 ท่าน ที่โรงเรียนนาฏศิลป์ เชียงใหม่ได้เรียนเชิญให้เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านดนตรีพื้นบ้านล้านนา เป็นครูผู้ถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรี พื้นบ้านล้านนาให้นักเรียน นี่เองจึงเป็นจุดเริ่มต้นในการเป็นครูของเจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่

เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ เป็นครูที่นักเรียนรักและเคารพมาก มักจะใช้คำเรียกท่านว่า เจ้าลุง มูลเหตุในการเรียกนั้น ครูจตุพร วงศ์ฝั้น ได้อธิบายไว้ว่า พวกนักเรียนมักจะเรียกท่านว่า เจ้าลุง ด้วยเพราะรักและเคารพ เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ เหมือนดังคนในครอบครัวของตน ตัวของเจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่มักจะเรียกลูกศิษย์ ว่า ลูก หรือหลาน เช่นกัน (จตุพร วงศ์ฝั้น, สัมภาษณ์, 7 ธันวาคม 2563)

ในการถ่ายทอดดนตรีพื้นบ้าน (สะล้อ ซึง) เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ จะใช้วิธีการสาธิตให้ดูแล้วจึงปฏิบัติตาม นอกจากนั้นจะถ่ายทอดกลวิธีการบรรเลงแบบดั้งเดิมของล้านนาให้แก่ผู้เรียน เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ เป็นครูที่มีความตั้งใจและทุ่มเทกับการสอน ใส่ใจผู้เรียน โดยถ่ายทอดเพลงตามพัฒนาการของผู้เรียน ในส่วนของผู้เรียนที่โรงเรียนนาฏศิลป์เชียงใหม่ หากมีความสนใจเป็นพิเศษจะแนะนำให้มาเรียนเพิ่มเติมกับท่านที่บ้าน ดังที่ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปทุมทิพย์ กาวิล เล่าถึงเจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ ว่า เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ มีความตั้งใจและทุ่มเทกับการสอนเป็นอย่างมาก ใจเย็น ไม่ดุ เวลาที่ต่อเพลง จะสาธิตให้ดู แล้วจึงให้ปฏิบัติตาม ผู้เรียนต้องมีความตั้งใจและฝึกฝนเพิ่มเติมอยู่เสมอ (ปทุมทิพย์ กาวิล, สัมภาษณ์, 16 กุมภาพันธ์ 2564) และครูรักเกียรติ ปัญญาศ เล่าว่าเจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ จะถ่ายทอดเพลงตามพัฒนาการของแต่ละบุคคล จะไม่เร่งรัด หากผู้เรียนมีความสนใจที่จะเรียนเป็นพิเศษ เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ จะแนะนำให้มาเรียนเพิ่มเติมได้ที่บ้านของท่าน (รักเกียรติ ปัญญาศ, สัมภาษณ์, 15 พฤษภาคม 2562)

นอกจากการเป็นครูผู้ถ่ายทอดดนตรีพื้นบ้านล้านนา เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ ในบทบาทของความเป็นครู ยังได้อบรมสั่งสอน ให้ความช่วยเหลือ ดูแลและเป็นที่ปรึกษาปัญหาต่าง ๆ ของลูกศิษย์

ครูบุญถึง พระยาชัย เล่าถึงเจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ ว่า ท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ ช่วยเหลือโดยให้เก็บของใช้ที่จำเป็นแล้วย้ายเข้ามาอาศัยที่บ้านบริเวณหลังวัดพันตอง ถนนลอยเคราะห์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2516 เป็นต้นมา ครูบุญถึง พระยาชัยก็ได้ช่วยแบ่งเบาภาระเรื่องงานบ้านและงานครัว ตลอดระยะเวลาที่ได้อยู่ใกล้ชิด เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ จะอบรมสั่งสอนในเรื่องการใช้ชีวิต การวางตัวในวงการดนตรี ตลอดจนถ่ายทอดความรู้ทั้งด้านดนตรีไทยและดนตรีพื้นเมืองอย่างต่อเนื่อง (บุญถึง พระยาชัย, สัมภาษณ์, 20 มีนาคม 2564)

ครูบัณฑิต ศรีบัว เล่าถึงเจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ ว่า ท่านทั้งชี้แนะ ให้โอกาสและส่งเสริมในด้านดนตรี เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ มีความพยายามและทุ่มเทที่จะสั่งสอนลูกศิษย์ เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ เป็นคนเรียบง่าย ๆ สามารถปรึกษา พูดคุยกับท่านได้เสมอ และเล่าเพิ่มเติมอีกว่า เมื่อปี พ.ศ. 2518 ครูบัณฑิต ศรีบัว มีความคิดที่จะลาออกจากการเรียน เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ จึงได้ช่วยเหลือและแนะนำให้ไปซ่อมดนตรีที่บ้าน ใกล้ ๆ กับวัดนันทาราม ช่วงเช้าให้ซ่อมซอฮู้ ช่วงบ่ายซ่อมซึงและสะล้อ และช่วยทำงานให้เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ ถ้าช่วยบ่อยครั้งจะโดนตักเตือน เนื่องจากท่านต้องการให้ซ่อมดนตรีเป็นหลัก โดยมากจะไปซ่อมดนตรีและอยู่ที่บ้านของเจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ ในวันเสาร์และวันอาทิตย์ (บัณฑิต ศรีบัว, สัมภาษณ์, 20 มีนาคม 2564)

ครูจตุพร วงศ์ฝั้น เล่าถึงเจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ ว่า ต้องใช้คำว่าหลาน เพราะเป็นทั้งครูและเป็นพ่อ ที่ใจดีมีน้ำใจและเป็นที่เคารพนับถือมาก ท่านมักจะเรียกลูกศิษย์ว่า ลูก หลาน ลูกศิษย์คนไหนมีความสามารถที่จะรับถ่ายทอด ท่านก็จะถ่ายทอดให้ทั้งหมด ไม่หวงวิชา (จตุพร วงศ์ฝั้น, สัมภาษณ์, 7 ธันวาคม 2563)

ครูรักเกียรติ ปัญญาศ เล่าถึงเจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ ว่า ท่านเป็นทั้งครูเป็นทั้งพ่อ มีจิตใจที่กว้างขวางมาก ไม่เคยที่จะเอาเปรียบลูกศิษย์ เป็นครูผู้ให้ที่ยิ่งใหญ่ลูกศิษย์ที่ได้สัมผัสกับเจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ จะรักและเคารพเป็นอย่างมาก ส่วนตัวของครูรักเกียรติ ปัญญาศ เคารพบูชาเจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่เป็นอย่างมาก เพราะท่านเป็นครูผู้ให้คำแนะนำโดยไม่ปิดบัง ให้โอกาสและประสบการณ์ในการบรรเลงดนตรีกับลูกศิษย์ เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่เป็นคนที่ยึดมั่นในความดี ในอดีตนั้นมีครูดนตรีไทยหลาย ๆ ท่าน มาอาศัยอยู่ในภาคเหนือ เช่น ครูแถม ครูโสมณ ซื่อต่อชาติ เป็นต้น เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่จะพากลุ่มลูกศิษย์ ไปทำความรู้จักกับครูเหล่านั้น ทำให้ลูกศิษย์มีประสบการณ์ในด้านดนตรีมากยิ่งขึ้น (รักเกียรติ ปัญญาศ, การสัมภาษณ์, 15 พฤษภาคม 2562)

ช่างบุญมา สะตุน เล่าถึงเจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ ว่า ท่านเป็นคนนิสัยดี ท่านมักจะแนะนำสิ่งต่าง ๆ ให้ทั้งหมด ไม่หวงวิชาใด ๆ อะไรที่ท่านว่าดี ท่านจะแนะนำให้ทั้งสิ้น (บุญมา สะตุน, การสัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2562)

จะเห็นได้ว่าบทบาทความเป็นครูของเจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ ในด้านการถ่ายทอด เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ มีความตั้งใจและทุ่มเทกับการสอน ใส่ใจผู้เรียน มีวิธีถ่ายทอดดนตรีตามพัฒนาการของลูกศิษย์แต่ละคน ในด้านการให้คำปรึกษา เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่จะใส่ใจที่จะให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาที่ลูกศิษย์กำลังเผชิญ ให้ความช่วยเหลือในสิ่งที่สมควร ส่งเสริมและแนะนำแต่สิ่งที่ดีให้แก่ลูกศิษย์ อย่างไม่ปิดบังอำพราง ให้โอกาสและประสบการณ์ในการเรียนรู้เสมอ

ภาพที่ 3 เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่
ขณะต่อเพลงให้กับครูจตุพร วงศ์ฝั้น
ที่มาภาพ: ครูจตุพร วงศ์ฝั้น

นอกจากนี้ยังมีอีกสิ่งหนึ่ง จากที่ผู้เขียนได้จากการสัมภาษณ์เหล่าลูกศิษย์ของเจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ คือ ทุกครั้งที่มีการซ้อมดนตรี หรือไปงานบรรเลงดนตรีเจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่จะเลี้ยงอาหารลูกศิษย์ทุกครั้ง ดังที่ ครูจตุพร วงศ์ฝั้น ครูกลม ตั้งตัวและเจ้าสุรีย์ ณ เชียงใหม่ได้สรุปว่า ในวันหยุดเสาร์และอาทิตย์ ที่บ้านของเจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ ท่านจะเตรียมข้าวและกับข้าวไว้เสมอ โดยเป็นแกง 1 อย่าง เช่น แกงไก่ เป็นต้น สำหรับให้ลูกศิษย์ที่มาซ้อมดนตรีได้รับประทานกัน ส่วนเมื่อไปงานบรรเลงดนตรีกลับมา เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ จะพาไปรับประทานข้าวมันไก่ในซอยนันทาราม ท่านมักจะเลี้ยงดูลูกศิษย์เป็นอย่างดีเสมอมา

ส่วนสรุป

เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ เกิดและเติบโตในตระกูลเจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ ต่อมาถวายตัวเป็นมหาดเล็ก ในพระราชชายาเจ้าดารารัศมี จึงโปรดฯเรียนดนตรีไทยในคุ้มหลวง โดยเรียนเครื่องสายไทย อีกทั้งยังซึมซับ

ดนตรีพื้นเมืองล้านนา กับ บิดามาตั้งแต่วัยเด็ก มีความสามารถที่โดดเด่นในการบรรเลงดนตรีพื้นเมืองล้านนา นอกจากนั้นยังมีฝีมือในการสร้างเครื่องดนตรี ซึ่งได้นำกลวิธีการบรรเลงของดนตรีไทยมาพัฒนาการสร้างเครื่องดนตรี พัฒนารูปแบบการบรรเลงและการประสมวงสลับ ซึ่ง จนมีมาตรฐานเป็นแบบแผนที่ได้รับยอมรับและแพร่หลายในวงกว้าง ริเริ่มการบรรเลงเพลงไทยสำเนียงลาวด้วยเครื่องดนตรีพื้นเมืองล้านนา การริเริ่มวงสลับ ซึ่งผสมกลมกลืนและกลมเกลียว อีกทั้งยังมีผลงานการประพันธ์เพลงที่ได้รับรางวัลแข่งขันศิลปพื้นบ้านดีเด่น สาขาดุริยางคศิลป์ ประจำปี 2528

กรมศิลปากรได้อนุมัติจัดตั้งโรงเรียนนาฏศิลป์เชียงใหม่ (ปัจจุบันคือ วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่) ขึ้นในปี พ.ศ. 2514 นับเป็นโรงเรียนนาฏศิลป์ในส่วนภูมิภาคแห่งแรก และได้เชิญเจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านมาเป็นครูผู้ถ่ายทอดทักษะความรู้ให้แก่นักเรียน เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ โดยได้รับการถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ มาจากคัมภีร์ของเจ้าหลวงนครเชียงใหม่ ในอุปถัมภ์ของพระราชชายาเจ้าดารารัศมี

เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่เป็นครูที่มีความรักและเมตตา ช่วยเหลือเกื้อกูลลูกศิษย์เป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากการอนุเคราะห์ที่พักอาศัย การเลี้ยงอาหาร การให้กำลังใจ เป็นผู้ให้ที่ยิ่งใหญ่ ให้ทั้งความรู้และโอกาสกับลูกศิษย์ ในด้านการอบรมสั่งสอนและถ่ายทอด เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ ได้ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ลูกศิษย์อย่างเต็มกำลังความสามารถ อีกทั้งยังได้แนะนำ ส่งเสริมให้โอกาส เปิดประสบการณ์และให้สติปัญญาแก่ลูกศิษย์อย่างไม่ปิดบังอำพราง นอกจากนั้น ยังอุทิศตนในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ลูกศิษย์อย่างไม่มีวันหยุด ไม่เอาเปรียบลูกศิษย์ และไม่เรียกร้องค่าตอบแทนใด ๆ เป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องของการวางตัว การใช้ชีวิต และเป็นผู้ถ่ายทอดได้อย่างสมบูรณ์

เมื่อผู้เขียนนำเอาความเป็นครูของเจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ มาจัดเข้ากับจรรยาบรรณวิชาชีพครู 5 หมวด 9 ข้อ ของคุรุสภา ในข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2556 พบว่า

1. เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ เป็นผู้ที่วินัยในตนเอง พัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ บุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ
 2. เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ มีความรัก ศรัทธาและซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อวิชาชีพ
 3. เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ มีความรัก เมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริม ให้กำลังใจแก่ศิษย์
 4. เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้องดีงามแก่ศิษย์ ตามบทบาทหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ
 5. เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งทางกาย วาจาและจิตใจ
 6. เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ ไม่กระทำความผิดเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์
 7. เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ ให้บริการด้วยความจริงใจและเสมอภาค โดยไม่เรียกรับหรือยอมรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ
 8. เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ โดยยึดมั่นในระบบคุณธรรม สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ
 9. เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ ประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์ และพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม
- เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ จึงเป็นครูที่มีจรรยาบรรณในวิชาชีพอย่างแท้จริง จึงควรที่จะนำมาเป็นต้นแบบในการศึกษาและเป็นตัวอย่างให้กับครูผู้สอนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

นอกจากเรื่องบทบาทความเป็นครูของเจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่แล้ว ผู้เขียนเห็นว่ายังมีเรื่องที่น่าสนใจควรที่จะทำการศึกษาต่อไป ได้แก่ แนวคิดการบรรเลงวงลานนามหาดุริยางค์ของวิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ และแนวคิดการบรรเลงดนตรีพื้นบ้านล้านนาสำหรับประกอบการแสดงละคร เรื่อง สาวเครือฟ้า ของวิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่

เอกสารอ้างอิง

- ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณวิชาชีพ พ.ศ. 2556. *ราชกิจจานุเบกษา*. (2556). เล่มที่ 130 ตอนพิเศษ 130 ง. หน้า 72.
- ทศพร จันทรเลิศ. (2564). *การถ่ายทอดดนตรีพื้นเมืองล้านนาของเจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศิลป), กรุงเทพฯ: คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พุทธทาสภิกขุ. (2529) *ธรรมสำหรับครู*. กรุงเทพฯ:สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
- พูนพิศ อมาตยกุล. (2530). *เอื้องเงิน ที่ระลึกในงานบรรจุอัฐิเจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่*. กรุงเทพมหานคร: รักศิลป์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. กรุงเทพฯราชบัณฑิตยสถาน. จตุพร วงศ์ฝัน. สัมภาษณ์, 7 ธันวาคม 2563.